

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-4 ta' Mejju, 2010

Citazzjoni Numru. 454/1995/1

**Godwin Xerri bħala *managing director* f'isem is-
soċjetà *Sea Malta Company Limited*; u b'dikriet tal-5
ta' Lulju 1999 Joseph Bugeja assumma l-atti tal-kawża
minflok Godwin Xerri bħala *managing director* f'isem
is-soċjetà *Sea Malta Company Limited***

Versus

**1. Il-Kontrollur tad-Dwana; 2. Carmelo sive Charles
Ellul Sullivan u Philip Azzopardi bħala diretturi f'isem
is-soċjetà *J. Cachia Caruana Limited*; u 3. Andrew
Ellul Sullivan u Joseph Ellul Sullivan bħala diretturi
f'isem is-soċjetà *Tessons Limited***

1. F'din il-kawża s-soċjetà attriċi qiegħda tfittex għad-
danni li ġarrbet b'konsegwenza ta' mandati ta' sekwestru
maħruġa fuq talba tal-konvenut il-Kontrollur tad-Dwana
["il-Kontrollur"] kontra ż-żewġ konvenuti l-oħra.

2. Iċ-ċitazzjoni tgħid illi s-soċjetà attriċi ġarret merkanzija
taħt polza ta' kariku numru 114 tal-25 ta' Mejju 1992 għall-

konvenuta *J. Cachia Caruana Limited* ["it-tieni konvenuta"] f'*container* tagħha ["l-ewwel *container*"], u ġarret ukoll merkanzija taħt polza ta' kariku numru 121 tal-25 ta' Mejju 1992 għall-konvenuta *Tessons Limited* ["it-tielet konvenuta"] f'żewġ *containers* li l-attriċi kriet mingħand terzi ["it-tieni u t-tielet *containers*"].

3. Ġara illi minħabba mandati ta' sekwestru maħruġa fuq talba tal-Kontrollur kontra t-tieni u t-tielet konvenuta, l-attriċi kienet miżmuma milli tieñu l-*containers* lura. Minħabba fid-dewmien sabiex jintraddulha l-*containers*, l-attriċi ġarrbet danni li tgħid illi jwieġbu għalihom il-konvenuti *in solidum* jew xort'oħra. Skond il-poloż ta' kariku il-kontrollostallija, jew *demurrage*, mis-6 ta' Ġunju 1992 sal-31 ta' Marzu 1995 (meta nfetħet il-kawża) telgħet għal ħdax-il elf, tmien mija u ħmistax-il lira (Lm11,815) b'kollox – tlitt elef, disa' mija u tmienja u tletin lira (Lm3,938) għall-ewwel *container*, u sebat elef, tmien mija u sebgħa u sebgħin lira (Lm7,877) għat-tieni u t-tielet *containers* – u baqgħet għaddejja sakemm il-*containers* jinħelsu.

4. L-attriċi sejħet lill-konvenuti b'ittra uffiċjali tal-11 ta' April 1994 sabiex iroddulu l-*containers* u jersqu għal-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni, iżda għalxejn. L-attriċi għalhekk fetħet din il-kawża u qiegħda titlob illi l-qorti:

4.1. tgħid illi minħabba d-dewmien biex jintraddilha l-ewwel *container* l-attriċi ġarrbet danni li l-Kontrollur u/jew it-tieni konvenuta jwieġbu għalihom *in solidum* jew xort'oħra;

4.2. tgħid illi minħabba d-dewmien biex jintraddulha t-tieni u t-tielet *containers* l-attriċi ġarrbet danni li l-Kontrollur u/jew it-tielet konvenuta jwieġbu għalihom *in solidum* jew xort'oħra;

4.3. tillikwida d-danni li ġarrbet minħabba d-dewmien biex jintraddilha l-ewwel *container* u li għalihom għandhom iwieġbu *in solidum* jew xort'oħra l-Kontrollur u/jew it-tieni konvenuta;

4.4. tillikwida d-danni li ġarrbet minħabba d-dewmien biex jintraddulha t-tieni u t-tielet *containers* u li għalihom għandhom iwieġbu *in solidum* jew xort'oħra l-Kontrollur u/jew it-tielet konvenuta;

4.5. tikkundanna lill-Kontrollur u/jew lit-tieni konvenuta *in solidum* jew xort'oħra jħallsu d-danni likwidati skond it-tielet talba;

4.6. tikkundanna lill-Kontrollur u/jew lit-tielet konvenuta *in solidum* jew xort'oħra jħallsu d-danni likwidati skond ir-raba' talba;

4.7. tikkundanna lill-Kontrollur u/jew lit-tieni konvenuta sabiex iroddulha l-ewwel *container* fi źmien qasir u perentorju; u

4.8. tikkundanna lill-Kontrollur u/jew lit-tielet konvenuta sabiex iroddulha t-tieni u tielet *containers* fi źmien qasir u perentorju.

5. Qiegħda titlob ukoll l-ispejjeż u l-imgħax sa meta jsir il-ħlas.

6. Il-Kontrollur ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

6.1. hu ma wettaq ebda fatt illeċitu quddiem l-attriċi u ma jwegħibx għad-danni; u

6.2. id-danni li qiegħda titlob l-attriċi huma konsegwenza ta' nuqqas tagħha stess, meta naqset milli titlob illi l-qorti – li taħt l-awtorità tagħha huma miżmuma l-*containers* – tagħtiha s-setgħa li teħodhom lura.

7. It-tieni konvenuta ressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

7.1. hija kienet fil-bidu ġarret merkanzija fuq l-ewwel *container* taħt il-polza numru 114, oriġinalment intestata lilha, iżda ngħatat istruzzjonijiet sabiex bħala riċevitur fuq il-polza tissemma s-soċjetà *CSMR Trading Company Limited* meta l-*container* kien għadu *in transit*; għalhekk hi ma għandha ebda relazzjoni ġuridika mas-soċjetà attriċi;

7.2. hi ma għamlet ebda ħsara lill-attriċi, u ma jstax ikun hemm solidarjetà passiva bejn il-konvenuti;

7.3. kien il-Kontrollur li talab u kiseb illi l-*container* jiġi sekwestrat – dan jingħad dwar it-talba tal-attriċi biex il-*container* jintradd lilha;

7.4. għalhekk it-talbiet tal-attriċi safejn magħmula kontrieha għandhom jiġu miċħuda.

8. It-tielet konvenuta ma ressqitx eċċezzjonijiet u baqgħet kontumaċi; it-talba tagħha biex tiġġustifika l-kontumaċja kienet miċħuda b'sentenza mogħtija fid-19 ta' Frar 2004.

9. B'dikriet tal-11 ta' Ottubru 1995 inħatar perit legali sabiex jirrelata dwar it-talbiet u l-eċċezzjonijiet, u dan ħalef ir-rapport tiegħu fil-25 ta' Jannar 2007.

10. Il-fatti li wasslu għal din il-kawża seħħew hekk: s-soċjetà attriċi ġarret merkanzija taħt polza ta' kariku numru 114 tal-25 ta' Meju 1992 għat-tieni konvenuta fl-ewwel *container*, li hu tagħha stess, u ġarret ukoll merkanzija taħt polza ta' kariku numru 121 tal-25 ta' Meju 1992 għat-tielet konvenuta" fit-tieni u t-tielet *containers* li kriet mingħand terzi. Dawn il-*containers* tħattew minn fuq il-bastiment *Pinto* fit-30 ta' Meju 1992 u nżammew taħt il-kustodja tal-Kontrollur. Fl-4 ta' Ġunju 1992 fuq talba tal-Kontrollur inħareġ mandat ta' sekwestru kontra t-tieni konvenuta u ieħor kontra t-tielet konvenuta biex titħares pretensjoni tal-Kontrollur kontra l-konvenuti l-oħra għal "danni kaġunati lir-rikorrent bħala riżultat ta' aġir doluż konsistenti f'użu ta' timbri foloz u f'importazzjoni illegali matul is-snin 1990 u 1991". Dawn il-mandati kien notifikat lis-soċjetà attriċi dakinhar stess li nħarġu.

11. Fil-11 ta' Ġunju 1992 l-attriċi kienet mitluba tbiddel ir-riċevitur fuq il-polza ta' kariku numru 114 sabiex il-merkanzija tingħata lil terzi flok lit-tieni konvenuta. L-attriċi iżda ma mxietx fuq din it-talba għax il-merkanzija kinet milquta bis-sekwestru.

12. Wara li għalxejn kemm-il darba sejñet lill-Kontrollur biex iħalliha tieñu l-*containers*, is-soċjetà attriċi b'ittra uffiċjali tal-11 ta' April 1994 sejñet lit-tliet konvenuti sabiex minnufih iroddulha t-tliet *containers* u sabiex jersqu għal-likwidazzjoni u l-ħlas tad-danni. B'ittri tat-2 ta' Marzu 1995 u tas-6 ta' Marzu 1995 rispettivament, it-tieni u t-tielet konvenuti taw il-kunsens tagħhom sabiex l-attriċi titħalla tieñu l-*containers*. Billi, iżda, sat-30 ta' Marzu 2005 il-*containers* kienu għadhom ma ngħatawliex, l-attriċi dakinhar fetñet il-kawża tallum.

13. Fis-17 ta' Lulju 1995 il-kontrollur b'nota fl-atti tal-mandati irrinunzja għall-effett tal-istess mandati safejn jolqtu lit-tliet *containers*. Minkejja dan l-attriċi xorta ma setgħetx tieñu l-*containers* billi dawn kienu għadhom mimlija bil-merkanzija. Din il-merkanzija kienet ħwejjeġ tal-ikel li, billi kien għadda ħafna żmien fuqhom, ma baqgħux tajba għall-ikel, u għalhekk id-Dipartiment tas-Saħħa ma ħalliex li jittieñdu l-*containers* qabel ma tkun inqerdet il-merkanzija.

14. Għandu jingħad ukoll illi b'sentenza mogħtija fl-20 ta' Marzu 2003 il-Qorti tal-Appell Kriminali sabet lid-

diretturi tat-tieni u t-tielet konvenuti ħatja ta' diversi reati marbuta mal-importazzjoni ta' merkanzija.

15. L-attriċi qiegħda issa tfittex għad-danni li ġarrbet meta kienet imċaħħda mill-*containers* li nqabdu bis-saħħa ta' mandati ta' sekwestru maħruġa fuq talba tal-Kontrollur kontra ż-żewġ konvenuti l-oħra. Il-Kontrollur kien talab il-ħruġ ta' dawk il-mandati biex iħares pretensjoni kontra ż-żewġ konvenuti l-oħra msejsa fuq dak li hu qies bħala għemil doluż tagħhom. Għalkemm jidher, għall-inqas għall-għanijiet tad-dritt penali, illi t-tieni u t-tielet konvenuta, permezz tad-diretturi tagħhom, tassew kienu ħatja ta' dak l-għemil doluż, il-qorti taqbel mal-konklużjoni tal-perit legali illi huwa l-Kontrollur, u mhux iż-żewġ konvenuti l-oħra, li jaħti għad-danni li ġarrbet l-attriċi.

16. Fil-fatt kien il-ħruġ tal-mandat fuq talba tal-Kontrollur, jew, aħjar, l-esekuzzjoni tal-mandat fuq ħwejjeġ tal-attriċi, u mhux l-għemil doluż taż-żewġ konvenuti l-oħra, li għamel ħsara lill-attriċi. Il-Kontrollur seta' kien ġustifikat li jitlob il-ħruġ tal-mandat, u l-fatti juru illi x'aktarx kellu raġun fil-pretensjoni tiegħu kontra l-konvenuti l-oħra; dan iżda jagħtih jedd illi jaqbad proprjetà tal-konvenuti l-oħra u mhux dik tal-attriċi. Hekk kif kien mgħarraf illi nqabdet proprjetà li ma kinitx tad-debituri tiegħu, il-Kontrollur kien imissu minnufih ħeles dik il-proprjetà. Minflok, dan għamlu biss fis-17 ta' Lulju 1995, wara li kienet infetħet il-kawża tallum.

17. L-eċċezzjoni tal-Kontrollur li hu ma wettaq ebda att illeċitu quddiem l-attriċi hija għalhekk miċħuda.

18. Iż-żewġ soċjetajiet konvenuti, min-naħa l-oħra, għalkemm b'għemilhom setgħu taw raġuni għall-ħruġ tal-mandati kontriehom, ma kellhom ebda sehem fl-esekuzzjoni ta' dawk il-mandati fuq ħwejjeġ tal-attriċi. Anzi, jidher illi, meta mitluba, taw il-kunsens tagħhom (safejn dan kien meħtieġ) biex jinħelsu l-*containers*.

19. Il-qorti taqbel ukoll mal-konklużjoni tal-perit legali illi ż-żewġ soċjetajiet konvenuti lanqas ma huma marbuta li jħallsu danni kuntrattwali fil-forma ta' *demurrage*. Tassew illi kellhom l-obbligazzjoni li jroddu l-*containers* fiż-żmien miftiehem u fin-nuqqas iħallsu d-danni kuntrattwali; iżda, kif rajna, in-nuqqas li jroddu l-*containers* ma seħħx bi ħtija tagħhom iżda bi ħtija ta' min kiseb il-ħruġ ta' mandat fuq ħwejjeġ li ma kinix tad-debitur. Għalhekk, kif sewwa qal

il-perit legali, igħodd għall-każ dak li jgħid l-art. 1133 tal-Kodiċi Ċivili.

20. Għal dawn ir-raġunijiet huwa biss il-Kontrollur li għandu jwieġeb għad-danni li ġarrbet l-attriċi. Dawn ma humiex danni kuntrattwali – għax ma kien hemm ebda kuntratt bejn l-attriċi u l-kuntrattur – iżda danni *ex delicto*.

21. Qabel ma ngħaddu għal-likwidazzjoni tal-danni jeħtieġ li nqisu l-eċċezzjoni tal-Kontrollur li tgħid effettivament illi l-attriċi ma għamlitx biżżejjed biex tnaqqas id-danni għax ma talbitx lill-qorti biex teħles ħwejjigħa mill-effetti tal-mandat. Il-qorti taqbel ukoll mal-konklużjoni tal-perit legali illi din l-eċċezzjoni ma hijiex ġustifikata. Il-*containers* intlaqtu b'mandat ta' sekwestru, mhux b'mandat ta' qbid; qatt ma ġew depożitati u għalhekk inżammu mhux taħt l-awtorità tal-qorti iżda f'idejn is-sekwestratarju li, fil-każ tallum, kien il-Kontrollur stess għax il-*containers* inżammu d-Dwana. L-effett ta' mandat ta' sekwestru hu illi “jordna lis-sekwestratarju li ma jħallasx jew ma jagħtix lid-debitur, jew lil xi persuna oħra, il-flus jew il-ħwejjeġ li jistgħu jinsabu għandu *u li huma tad-debitur*”. Il-Kontrollur għalhekk ma kien jeħtieġ ebda ordni tal-qorti biex jitlaq il-*containers* minn idejh u jzomm biss dak li kien fihom.

22. Din l-eċċezzjoni ukoll hija għalhekk miċħuda.

23. Ngħaddu issa għal-likwidazzjoni tad-danni. Dawn id-danni huma n-nefqa li kellha u qiegħda jkollha tagħmel l-attriċi biex tikseb *containers* oħrajn flok dawk li ġiet imċaħħda minnhom; effettivament dan huwa ħlas *per diem* biex jinkrew *containers* oħrajn. Wara li qieset sew il-kalkoli tal-perit legali l-qorti taqbel magħhom u tillikwida t-telf li ġarrbet l-attriċi fis-somma ta' sittax-il elf, ħames mija u tmienja u erbgħin dollaru amerikan (\$16,548), li, bil-kambju tallum, jiswex daqs tnax-il elf, erba' mija u tmintax-il euro (€12,418).

24. Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti hekk taqta' din il-kawża: tiċċad it-talbiet tas-soċjetà attriċi safejn magħmula kontra l-konvenuti *J. Cachia Caruana Limited* u *Tessons Limited* u tilqagħhom safejn magħmula kontra l-konvenut Kontrollur tad-Dwana: tgħid illi l-Kontrollur tad-Dwana għandu jwieġeb għad-danni li ġarrbet l-attriċi, li qegħdin jiġu likwidati fis-somma ta' tnax-il elf, erba' mija u tmintax-il euro (€12,418), u tikkundannah iħallas lill-attriċi d-danni

Kopja Informali ta' Sentenza

hekk likwidati, flimkien mal-imgħaxijiet relativi millum; tikkundannah ukoll minnufih irodd lis-soċjetà attriċi t-tliet *containers* imsemmija fiċ-ċitazzjoni.

25. L-ispejjeż tat-tieni u t-tielet konvenuta għandha tħallashom is-soċjetà attriċi; l-ispejjeż l-oħrajn kollha għandu jħallashom il-Kontrollur.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----